

Sygn. akt V Ca 200/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach V Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodnicząca Sędzia SO Iwona Pawlukowska

Protokolant st. sekr. sąd. Agnieszka Batorska

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2014 r. w Siedlcach na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z o.o w W.

przeciwko Ł. G.

o zapłatę kwoty 1.203,03 złotych

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim

z dnia 27 grudnia 2013 r., sygn. akt I C 506/13,

I. zaskarżony wyrok zmienia w całości w ten sposób, że powództwo oddala;

II. zasądza od (...) sp. z o.o w W. na rzecz Ł. G. 30 (trzydzieści) zł tytułem zwrotu kosztów procesu za postępowanie odwoławcze.

Sygn. akt V Ca 200/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 grudnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim w sprawie z powództwa (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. przeciwko Ł. G. o zapłatę zasądził od pozwanego na rzecz powoda 1.203,03 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 27 lipca 2012 roku do dnia zapłaty (pkt I) i zasądził od pozwanego na rzecz powoda 234,05 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II).

(...) sp. z o.o. z siedzibą w W., domagając się zasądzenia od Ł. G. 1.203,03 zł, wskazał, że żądana kwota wynika z umowy o świadczenie usług edukacyjnych w zamian za wynagrodzenie w postaci czesnego.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa podnosząc zarzut przedawnienia w oparciu o art. 751 k.c. oraz zarzut spełnienia świadczenia.

Zgodnie z ustaleniami Sądu Rejonowego, w dniu 23 września 2002 roku została zawarta pomiędzy (...) w W. a Ł. G. umowa o pobieranie nauki. Decyzją Dziekana Szkoły z dnia 14 października 2009 roku Ł. G. został skreślony z listy studentów. Zadłużenie pozwanego z tytułu nieopłaconego czesnego wynosi 840.09 zł.

(...) zbyła swoją wierzytelność z tytułu czesnego na rzecz (...) spółki z o.o. w W.. Ważność tej umowy nie budziła zastrzeżeń pozwanego.

Sąd Rejonowy uznał żądanie pozwu za uzasadnione. Wskazał, że istota sporu sprowadza się do odpowiedzi na pytanie, czy przedmiotowa umowa jest umową o świadczenie usług, do której odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy o umowie zlecenia, czy też stanowi rodzaj odrębnie uregulowanego kontraktu.

Sąd pierwszej instancji wyraził stanowisko, że zgłoszone przez powoda roszczenie należy oceniać na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym. Wprawdzie umowa pozwanego z uczelnią została zawarta w 2002 roku, a więc w czasie kiedy obowiązywała ustawa o szkolnictwie wyższym z 12 września 1990 roku, to jednak żądanie dotyczy należności z 2009 roku, w której to dacie obowiązywał pozwanego statut szkoły zatwierdzony decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Powołując się na treść art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym, Sąd Rejonowy wskazał, że warunki odpłatności za studia lub usługi edukacyjne, o których mowa w art. 99 ust. 1 tej ustawy określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej.

Sąd Rejonowy uznał, że umowa zawarta z pozwanym jest nowym rodzajem umowy, który wykształcił się w związku z rozwojem niepublicznego szkolnictwa wyższego. Ponieważ regulacja ta obejmuje formę, strony umowy i przedmiot świadczenia (pieniądz), nie ma podstaw do twierdzenia, że umowa ta nie jest uregulowana jakimikolwiek przepisami. Potrzeby społeczne powodują, że powtarzanie się pewnych umów nienazwanych w obrocie jest na tyle częste, że zaczyna tworzyć się nowy typ powtarzającej się umowy.

W związku z powyższym i w świetle art. 750 k.c. Sąd pierwszej instancji uznał, że w sprawie nie znajdują zastosowania przepisy szczególne dotyczące umowy zlecenia. Tym samym zdaniem tego Sądu brak było podstaw do zastosowania art. 751 k.c. i uregulowanego w nim dwuletniego terminu przedawnienia.

Ponieważ w ustawie o szkolnictwie wyższym nie została uregulowana kwestia przedawnienia roszczeń wynikających z umowy o warunkach odpłatności za studia, zdaniem Sądu Rejonowego należy odwołać się do ogólnej reguły wyrażonej w art. 118 k.c. i zastosować dziesięcioletni termin przedawnienia roszczeń. Z tego względu podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia oparty na treści art. 751 k.c. Sąd Rejonowy uznał za chybiony. Ponadto Sąd ten wyraził przekonanie, że pozwany nie udowodnił swojego twierdzenia o spłacie całej należności.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał art. 98 k.p.c.

Apelację od tego orzeczenia złożył pozwany Ł. G., zaskarżając je w całości. Postawił zarzut naruszenia prawa materialnego w postaci art. 269 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym poprzez jego niezastosowanie, w wyniku czego do zawartej w roku 2002 umowy z uczelnią nie został zastosowany art. 750 k.c. i uregulowany w art. 751 k.c. dwuletni termin przedawnienia.

Podnosząc te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Skarżący trafnie kwestionuje prawidłowość wyroku Sądu pierwszej instancji.

Jak wynika z ustaleń Sądu Rejonowego, umowa pomiędzy pozwanym a uczelnią została zawarta w dniu 23 września 2002 roku, a zatem pod rządami ustawy z dnia 12 września 1990 roku o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.). Roszczenie o zapłatę sumy dochodzonej pozwem powstało zaś

w czasie obowiązywania tej umowy, ale już pod rządem ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jedn. Dz.U. z 2012 roku, poz. 572 ze zm.). Należy zatem rozstrzygnąć, jaki reżim prawny znajduje zastosowanie do oceny roszczenia powoda, w tym jakie przepisy prawa regulują kwestię jego przedawnienia.

W tym celu w pierwszej kolejności należy sięgnąć do wyrażonej w art. 3 k.c. zasady *lex retro non agit*. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury i piśmiennictwa zasada ta, wprowadzając regułę niedziałania prawa wstecz, nie przesądza jednak kwestii tego, jaką ustawę, dawną czy nową, należy stosować do oceny skutków prawnych związanych ze stosunkiem prawnym powstałym pod rządem ustawy dawnej, ale realizujących się po wejściu w życie ustawy nowej. W takiej sytuacji konieczne jest poszukiwanie konkretnych rozwiązań w przepisach przejściowych do poszczególnych ustaw czy też w przepisach wprowadzających kodeks cywilny, przy wykładni których należy jednak mieć na uwadze ogólną zasadę wyrażoną w art. 3 k.c. (tak np. Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z dnia 26 maja 1988 roku sygn. akt III CZP 87/87 oraz w uchwale z dnia 15 września 1995 roku, sygn. III CZP 113/95).

W tym kontekście warto wskazać, że zasada nieretroakcji znalazła swój wyraz w treści art. XXVI ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 94 ze zm.), w myśl którego, do stosunków prawnych powstałych przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego stosuje się prawo dotychczasowe, chyba że przepisy przywołanej ustawy stanowią inaczej.

W niniejszej sprawie podstaw do zastosowania przepisów ustawy nowej nie daje ustawa z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym. Brak w niej takiej normy prawnej, która przewidywałaby stosowanie przepisów tej ustawy do stosunków prawnych nawiązanych przed jej wejściem w życie.

Co więcej zgodnie z art. 269 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku, studenci przyjęci na studia przed dniem jej wejścia w życie, tj. przed 1 września 2005 roku oraz w roku akademickim 2005/2006 wnoszą opłaty za zajęcia dydaktyczne na dotychczasowych zasadach do końca okresu studiów przewidzianego w programie studiów (ust. 1). Umowy, o których mowa w art. 160 ust. 3, obowiązują od roku akademickiego 2006/2007 (ust. 2).

W świetle powyższego, przy odwołaniu się do art. 3 k.c. trzeba przyjąć, że zgłoszone w sprawie roszczenie podlega ocenie na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 września 1900 roku o szkolnictwie wyższym. Ponieważ

w stanie prawnym obowiązującym pod rządem tej ustawy typ umowy o świadczenie usług edukacyjnych zawieranej pomiędzy uczelnią a studentem nie był uregulowany zarówno w przepisach tej ustawy ani też w innych aktach prawnych, przedmiotowa umowa musi być uznana za jedną z umów, o których mowa w art. 750 k.c., co skutkuje zastosowaniem dwuletniego terminu przedawnienia roszczeń przewidzianego w art. 751 pkt 2 k.c.

Podkreślić w tym miejscu trzeba, że zgodnie z art. 750 k.c. kryterium zastosowania przepisów o zleceniu stanowi brak regulacji danej umowy

o świadczenie usług w obowiązujących przepisach prawa. Według ugruntowanego stanowiska, aprobowanego również przez Sąd Najwyższy

(np. uchwała z dnia 7 maja 2009 roku sygn. akt III CZP 20/09), nie zachodzi potrzeba kompleksowości takiej regulacji, a wystarczające jest określenie przez ustawodawcę cech swoistych danej umowy w sposób pozwalający

na rekonstrukcję istotnych obowiązków stron oraz wskazanie celu społeczno – gospodarczego umowy. Wbrew poglądom Sądu Rejonowego nie wystarczy natomiast określona powtarzalność danej umowy w obrocie prawnym i wykształcenie się w tym procesie nowego typu powtarzającej się umowy. Tego rodzaju umowa będzie nadal umową nienazwaną, albowiem *essentialia negotii* kreowanego przez nią stosunku prawnego w dalszym ciągu nie będą miały odzwierciedlenia w obowiązujących przepisach prawa.

Reasumując, zmiana stanu prawnego w czasie trwania danego stosunku prawnego nie uzasadnia - bez wyraźnej woli ustawodawcy - modyfikacji regulacji prawnej dotyczącej praw i obowiązków stron takiej umowy oraz terminu przedawnienia wynikających z niej roszczeń.

Ponieważ roszczenie powódki dotyczy czesnego za miesiąc marzec 2009 roku, a termin jego wymagalności upłynął w dniu 30 marca 2009 roku (k. 51), roszczenie to uległo przedawnieniu z dniem 30 marca 2011 roku.

Z tego względu zaskarżony wyrok należało zmienić i powództwo oddalić. Ponieważ możliwym było wydanie orzeczenia reformatoryjnego, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do wnioskowanego przez autora apelacji uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Mając to na uwadze, Sąd Odwoławczy, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., orzekł, jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu za drugą instancję Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Zgodnie z treścią art. 505¹³ § 1 k.p.c. uzasadnienie wyroku Sądu Odwoławczego ograniczone zostało do wyjaśnienia jego podstawy prawnej.